

Eerste zondag veertigdagentijd A

Gen 2,7-9
Rom 5,12-19
Mt 4,1-11

Vastentijd is groeitijd: onze zelfzucht leren ontmaskeren en nu kiezen voor het goede

Jezus werd meer dan drie keer bekoord. Maar de evangelisten hebben dat bij het begin van het evangelie gezet en samengevat in drie bekoringen over de drie fundamentele relaties van elke mens: onze relatie met de dingen, met de anderen en met God. Zoals voor ons, is ook voor Jezus het hele leven een dagelijkse strijd vóór het goede, tégen het kwaad. Maar nu is het kwaad daarbij een zeer bedrieglijke, valse macht, juist omdat het meestal opkomt "vermomd als het goede". Een bekoring is altijd aantrekkelijk, omdat er inderdaad iets goeds in steekt. Met grote spitsvondigheid stelt het kwaad zich altijd aan ons voor als iets dat "volledig" goed en normaal zou zijn. De waarheid vraagt echter dat wij, vooral in deze vastenperiode, die valse strategie durven ontmaskeren.

De eerste bekoring gaat over het gebruik van de levensnoodzakelijke dingen. Onze zorg voor het materieel welzijn is goed. "Waarom zouden wij niet mogen genieten van de welstand die voorhanden is?" "Wij hebben eigenlijk toch wel een minimum aan bezittingen en comfort nodig!" En wij hebben gelijk! Maar de vraag is alleen: "Hoe groot is dat minimum mettertijd wel geworden?" Om zagezegd "gewoon" te leven blijken wij stilaan steeds méér dingen nodig te hebben, die wij met steeds minder mensen willen delen en waaraan wij op de duur zelfs verslaafd zijn geraakt. Zo wordt iets dat oorspronkelijk "goed" was tot een "kwaad". Van zodra onze zeer terechte materiële zorg overdreven proporties aanneemt, verandert die in een hebzucht die steeds méér nodig heeft en een prioriteit voor ons alleen wordt. Als alles moet dienen om "onze honger" te stillen, dan gaan wij de essentiële geestelijke noden op de tweede plaats zetten of zelfs vergeten: eenvoud van leven en mededeelzaamheid. "De mens leeft niet van brood alleen!" zegt Jezus. Hebben wij de dingen die wij de laatste tijd voor onszelf aan het verzamelen zijn, echt nodig om gelukkig te zijn? Zo ja. Goed dan! Laten wij ze maar goed gebruiken. Zo niet, dan doen wij ze best zo vlug mogelijk, als ballast, van de hand.

De tweede bekoring is de bekoring van de magie, en dat betekent: God gebruiken voor eigen voordeel. Het is begrijpelijk dat wij vertrouwen op Gods bescherming en regelmatig zeggen: "God zal mij wel helpen!" En wij hebben weer groot gelijk. Alleen kunnen wij hier zodanig overdrijven dat ons geloof verglijdt tot magie; en dat gebeurt namelijk wanneer wij Gods bescherming voor onszelf gaan opeisen: "God, vermits ik zoveel voor U doe, moet Gij nu toch wel eens een spectaculair mirakel doen voor mij!" Dan verandert ons vertrouwen in God in een opeisen van Zijn bescherming. En zo wordt zelfs onze geloofsbeleving "een kwaad". Want echt geloof stelt nooit eisen aan God, maar durft zich dagelijks opnieuw aan Hem toevertrouwen. "Gij zult de Heer uw God nooit uitdagen!", zegt Jezus.

De derde bekoring gaat over onze relatie met de anderen. Bij de concrete organisatie van onze sociale verhoudingen zijn macht en eer eigenlijk heel noodzakelijk. "Macht is toch onontbeerlijk voor de orde in onze maatschappij!" "Wij hebben toch wel recht op een minimum aan respect vanwege de anderen zeker!" En ook dat is weer heel waar. Alleen blijkt, bij nader toezien, dat wij onze macht en eer maar steeds hebben uitgebreid, zonder te zorgen voor de macht en de eer van de anderen. Als wij niet opletten, dan verandert ons rechtmatig verlangen naar orde en respect in een heerszucht en een eierzucht, die niemand meer ontziet. Zo wordt weer "iets goeds" tot "een kwaad". Want dan gaan wij vergeten wat nog veel belangrijker is: elkaar dienen in waardering en solidariteit. "Gij zult geen ander macht dan alleen de liefde van de Heer uw God aanbidden en dienen!" zegt Jezus. Wij laten regelmatig

onze macht voelen over anderen. Wij staan dikwijls op onze eer, want wij hebben zere tenen. Maar de vraag is telkens: bevordert dit nu het samen-werken, het samen-leven? Zo ja. Goed! Dan moeten wij die macht gebruiken. Zo neen. Laten wij dan maar de tegenovergestelde methode kiezen: de bescheiden, weerloze dienstbaarheid.

Elke bekoring is een spitsvondige mengeling van goed en kwaad. Maar de drie fundamentele bekoringen geven ons duidelijk aan naar welke richting wij neigen, zeker als wij ons laten gaan, als wij moe zijn of zwak, kwetsbaar of eenzaam: dan neigen wij altijd spontaan in de richting van onze zelfzucht. Dan verlangen wij tevéél en voor onszelf alléén. De materiële dingen zijn goed, het vertrouwen op God is goed, de macht is goed. Maar zelfs iets dat goed is, wordt een kwaad, telkens wanneer ons eigenbelang en onze zelfverdediging daarbij onze uiteindelijke bedoeling of onze eerste prioriteit worden. Dat is onze eerste opdracht in deze veertigdagentijd: meer helder kijken: durven onze gewoontes in vraag stellen en eerlijk het kwaad durven ontmaskeren dat zich heeft vermomd als iets dat volledig goed en normaal is, maar dat in feite als zelfzucht in ons leven is binnengeslopen. Maar er is nog een tweede opdracht die Jezus ons geeft: Niet alleen een meer helder inzicht, ook een grotere wilskracht om ons tegen dat kwaad te verzetten.

Eigenlijk heeft het kwaad in ons weinig varianten. Het zijn steeds dezelfde fouten die terugkomen. Het gevaar bestaat dat wij op de duur minder weerstand bieden en een compromis sluiten: "Ik zal hiermee moeten leren leven!" Maar daardoor juist groeit de innerlijke ontevredenheid en de leegte in ons hart. Daarom kennen wij geen echte vreugde meer. Ons door het kwaad laten meeslepen is eigenlijk een kinderachtige houding van blijven steken in enkele hebberigheden en kleine pleziertjes, zoals een verwend kind. Reageren tegen het kwaad is een moedige stap naar grotere, innerlijke volwassenheid. Zo is de veertigdagentijd een tijd van meer helder inzicht om de verraderlijke tactiek van het kwaad te ontmaskeren en vooral van vernieuwde, vindingrijke weerbaarheid. Wie niet kritisch oppast, wordt misleid. Wie niet weerstaat, wordt meegesleurd. En de drie bekoringen van het evangelie duiden ons ook aan waar wij die strijd zullen moeten leveren: nl. op het domein van onze fundamentele relaties: méér met God verbonden leven, méér solidair met elkaar en vrijer tegenover de dingen die ons worden gegund. Daarom zullen wij tijdens deze veertigdagentijd proberen: tegenover God minder eisen te stellen, wij gaan wat meer tijd nemen om Hem uitdrukkelijk te danken voor het leven, dus om te bidden; de dingen die ons ter beschikking staan, gaan wij minder te grijpen, wij gaan ze meer delen, broederlijk delen; en de medemensen met wie wij omgaan gaan wij niet proberen te domineren of te overheersen, wij gaan integendeel de zwakkeren meer beschermen. Dat is echt vasten: méér danken, méér delen en méér dienen dan wij al doen. En vanuit die innerlijke vernieuwing zullen wij tijdens de volgende weken wel ontdekken hoe wij ons leven uiterlijk beter gaan reorganiseren, met welke prioriteiten en met welke beperkingen.

Pater Frans s.j.